

سوالات درس چهارده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۸۴

(۱) چرا سلجوقیان در میان سه سلسله ترک تبار از اهمیت بیشتری برخوردار بودند؟

سلجوقیان هم به سبب تأثیری که در تحولات ایران و سایر سرزمینهای اسلامی و هم به سبب وسعت قلمروشان، اهمیت بیشتری داشتند.

(۲) سلجوقیان تشکیلات حکومت خود را چگونه پایه گذاری کردند؟ سلجوقیان

تشکیلات اداری و حکومتی خود را بر اساس تشکیلاتی که از سامانیان و غزنویان به جای مانده بود، پایه گذاری کردند. البته تشکیلات آن دوره ها نیز بر گرفته از نظام اداری و حکومتی ایران باستان بود و در هر دوره تغییراتی نیز در آن پدید می آمد

نکته: در رأس حکومت سلجوقی، سلطان قرار داشت. در آن دوره، خلیفه عباسی بیشتر ریاست معنوی و دینی داشت و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار سلاطین بود

(۳) در دوره سلجوقیان سلاطین برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود چه می

کردند؟ سعی می کردند خود را مطیع و پشتیبان دستگاه خلافت نشان دهند.

نکته: از مهمترین مقام هایی که در عهد سلجوقیان وجود داشت، مقام وزارت بود. حکومت

سلجوقی قدرت و عظمت خود را با سیاست و کفایت وزیران ایرانی به دست آورده بود

(۴) چرا سلجوقیان ناگزیر بودند برای اداره قلمرو خود از وزیران ایرانی استفاده

کنند؟ سلجوقیان مردمانی گله دار و بیابان گرد بودند که با زور شمشیر، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند، آنها از شهرنشینی و کشورداری بی خبر بودند و برای اداره قلمرو پهناور خود ناگزیر شدند از وزیران ایرانی استفاده کنند.

(۵) عمیدالملک کُندری که بود؟ وزیر سلطان طغرل بود که نقشی موثر در موفقیت های این

سلطان داشت

ص ۸۵

(۶) خواجه نظام الملک که بود؟ وزیر آلب ارسلان و ملکشاه بود، او چنان قدرت و نفوذی

داشت که کمتر کاری بدون صلاحدید و مشورت او انجام می گرفت.

۷) یکی از وظایف مهم وزیران در دوره سلجوقی را بنویسید؟ تنظیم رابطه ی سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان

ص ۸۶

۸) چرا مدارس نظامیه به این نام معروف شدند؟ مهمترین نظامیه ها در کدام شهرها

بنا شدند؟ خواجه نظام الملک مدارسى در شهرهاى مختلف بنیان گذاشت که همگی آنها نظامیه خوانده می شدند و مهم ترین آنها نظامیه های نیشابور، اصفهان و بغداد بودند.

نکته: امام محمد غزالی، عالم بزرگ ایرانی از استادان نظامیه بود. همچنین سعدی، شاعر معروف نیز از دانش آموختگان مدارس نظامیه بود.

نکته: در آستانه هجوم مغولها، خراسان بزرگترین مرکز علمی، ادبی و مذهبی ایران بود

ص ۸۷

۹) چه عاملی موجب رواج زبان فارسی در هندوستان شد؟ لشکرکشی های محمود

غزنوی و جانشینانش به هندوستان، موجب رواج زبان فارسی در آن دیار شد

نکته: در ابتدای دوره ی سلجوقی، نامه ها و فرمان های حکومتی و دفترهای دیوانی از عربی به فارسی تغییر کرد.

۱۰) پایتخت های سلجوقیان را نام ببرید؟ ری، نیشابور و اصفهان

۱۱) در دوره سلجوقی ایرانیان چه ابتکار خاصی در ساختن مساجد به کار می

بردند؟ در ساختن مساجد ایرانی ابتکار خاصی به کار رفت و حیاط و چهار ایوان اطراف آن معمول گردید.

نکته: در قرن های پنجم تا هفتم هجری، «آجرکاری» و «کاشی کاری» در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید. کاشی کاری از ابتکارات مهم معماران ایرانی برای تزئین بناها بود

ص ۸۸

۱۲) نمونه هایی از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی را بنویسید؟ ساختن ظروف

سفالین لعاب دار و بدون لعاب و ظروف زرین فام یا طلائی که با نقش و نگار های مختلف تزئین شده از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی بود

۱۳) کدام یک از هنرهای ایرانی در دوره سلجوقی گسترش یافت ؟ فلز کاری،
خوشنویسی ، تذهیب و ساختن جلد کتاب از چرم و نقش انداختن بر روی آن نیز گسترش
یافته بود

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی